

MUZULMAŃSKI ZWIĄZEK RELIGIJNY
W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
NAJWYŻSZE KOLEGIUM
Mufti Rzeczypospolitej Polskiej

Białystok, dnia 5 października 2020r.

NK/415/244/20

DO:
MARSZAŁKA SENATU
PANA TOMASZA GRODZKIEGO
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

STANOWISKO
MUZULMAŃSKIEGO ZWIĄZKU RELIGIJNEGO
W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

**w sprawie poselskiego projektu ustawy z dnia 18 września 2020r. o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz niektórych innych ustawy –
w brzmieniu przekazanym do Senatu zgodnie z art. 52 Regulaminu Sejmu**

Szanowny Panie Marszałku,

Działając w imieniu i na rzecz Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej, a tym samym na rzecz wszystkich wyznawców religii Islamu, **pragnę wyrazić zdecydowany sprzeciw przeciwko uchwaleniu poselskiego projektu ustawy z dnia 18 września 2010r. o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz niektórych innych ustaw w brzmieniu przekazanym do Senatu zgodnie z art. 52 Regulaminu Sejmu, w tym w szczególności zwracam uwagę na niekonstytucyjność oraz sprzeczność z zasadami wolności religijnej wprowadzanej w art. 1 pkt 13) projektu wskazanej ustawy zmiany dotyczącej art. 34 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2020r. poz. 638) tj. wprowadzenia ogólnego zakazu uboju bez uprzedniego pozbawiania zwierzęcia świadomości z jednoczesnym wprowadzeniem nieprecyzyjnego wyjątku przy poddawaniu zwierząt szczególnym sposobom uboju przewidzianym przez obrządki religijne związków wyznaniowych o uregulowanej sytuacji prawnej funkcjonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na potrzeby wyłącznie jej członków, zwanego w projekcie „ubojem bez ogłuszania” – zaś w społeczności muzułmańskiej nazywanego „ubojem rytualnym”.**

MUZULMAŃSKI ZWIĄZEK RELIGIJNY
W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
NAJWYŻSZE KOLEGIUM

Mufti Rzeczypospolitej Polskiej

Tytułem przypomnienia wskazuję, iż problem dotychczasowej dopuszczalności stosowania uboju rytualnego w Polsce był przedmiotem sporów legislacyjnych w latach 2012 – 2014, zaś do 1 stycznia 2013r. zasady uśmiercania zwierząt są przedmiotem rozporządzenia Rady (WE) nr 1099 z dnia 24 września 2009r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania. Art. 4 ust. 4 Rozporządzenia stanowi, że w przypadku zwierząt poddawanych ubojowi według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne wymogi z ust. 1, zgodnie z którym zwierzęta są uśmiercane wyłącznie po uprzednim ogłuszeniu zgodnie z metodami i szczegółowymi wymogami określonymi w załączniku do Rozporządzenia, nie mają zastosowania, pod warunkiem, że ubój ma miejsce w rzeźni. Przedstawiciele władzy ustawodawczej w Polsce uznali wówczas, iż wobec dopuszczalności ustanowienia w porządku prawnym krajowym dalej idącej ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania, za wiążący należy bez wyjątku uznać przepis art. 34 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt, stanowiący, że zwierzę kręgowo może zostać uśmiercone tylko po uprzednim pozbawieniu świadomości. Wobec braku legalnej definicji uboju rytualnego, brak było wówczas przepisu jednoznacznie zakazującego jego stosowanie, jednakże zaczęto uznawać konieczność interpretacji zakazu z art. 34 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt we wszystkich przypadkach. Sytuacja ta wprowadziła ograniczenie strefy wewnętrznej wolności religii Islamu, albowiem ubój rytualny jest dla nas nie tylko drogą do pozyskania mięsa, które zostanie spożyte, ale jest także filarem najważniejszego święta muzułmańskiego, określanego mianem „*Kurban Bajram*” (tłum. Święta Ofiarowania) polegającego na złożeniu w ofierze zwierzęcia zabitego rytualnie. Ówczesna interpretacja powyższych przepisów przez władze państwowe doprowadziła do drastycznych dla wyznawców Islamu skutków w postaci uniemożliwienia przygotowywania i spożywania posiłków, jak również obchodzenia w sposób godny i należyty świąt muzułmańskich.

Za niemożnością ograniczania zasady wolności religijnej opowiedział się wówczas Trybunał Konstytucyjny, który wyrokiem z dnia 10 grudnia 2014r. w sprawie o sygn. akt K 52/13 orzekł, że art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o ochronie zwierząt, w zakresie, w jakim nie zezwala na poddawanie zwierząt ubojowi w ubojni (rzeźni) według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne, jest niezgodny z art. 52 ust. 1, 2 i 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z art. 9 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie z dnia 4 listopada 1950r. zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2, zaś art. 35 ust. 1 i 4 powołanej ustawy w punkcie 1 w zakresie, w jakim przewiduje odpowiedzialność karną za poddawanie zwierząt w ubojni (rzeźni) według szczegółowych metod wymaganych przez obrzędy

MUZULMAŃSKI ZWIĄZEK RELIGIJNY
W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
NAJWYŻSZE KOLEGIUM

Mufti Rzeczypospolitej Polskiej

religijne, jest niezgodny z art. 53 ust. 1, 2 i 5 Konstytucji w związku z art. 9 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Tym samym, Trybunał Konstytucyjny uzasadniając wydany wyrok opowiedział się za możliwością poddawania zwierząt ubojowi rytualnemu w uprawnionej rzeźni na podstawie art. 4 ust. 4 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1099/2009 w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania. W naszej ocenie, ustawodawstwo ukształtowane od daty wyroku Trybunału Konstytucyjnego – gdzie zastosowanie znajdują zarówno przepisy o ochronie zwierząt, jak i powołany akt prawa unijnego – jest w pełni racjonalne i uwzględniające stanowiska różnych środowisk.

Obecny poselski projekt nowelizacji ustawy o ochronie zwierząt zakłada wprowadzenie do art. 34 ust. 3a – zgodnie z którym wprowadza się całkowity zakaz uboju bez uprzedniego pozbawienia świadomości, za wyjątkiem poddawania zwierząt szczególnym sposobom uboju przewidzianym przez obrządki religijne związków wyznaniowych o uregulowanej sytuacji prawnej funkcjonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na potrzeby wyłącznie ich członków, zwanego dalej „ubojem bez ogłuszania” oraz ust. 3 b, zgodnie z którym w ww. przypadku nie zezwala się na stosowanie systemów krępujących bydło przez umieszczenie w odwrotnym położeniu lub w dowolnym innym nienaturalnym położeniu. Wprowadzenie takich rozwiązań, być może na pozór stwarzających wrażenie poszanowania praw i wolności religijnych wyznawców islamu czy judaizmu, prowadzi de facto do obejścia prawa oraz odebrania rangi znaczeniu wydanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 grudnia 2014r., a tym samym po raz wtóry stanowi swoiste naruszenie praw i wolności obywatelskich w postaci naruszenia zasady wolności religijnej, ograniczenia możliwości praktykowania religii, obchodzenia w należyty sposób świąt religijnych, czy też okazywania przekonań. Projektowany przepis został skonstruowany w sposób niejasny, nieprecyzyjny i wprowadzający liczne ograniczenia oraz zakazy w możliwości produkowania żywności zgodnej z systemem Halal – czyli zgodnej z religią Islamu. Jak wspomniano powyżej, pozostawienie wyjątku w postaci możliwości dokonywania uboju przewidzianego przez obrządki religijne związków wyznaniowych o uregulowanej sytuacji prawnej pozostawia jedynie pozory ochrony wolności religijnej, albowiem obowiązuje wyłącznie na potrzeby ich członków. W jaki zatem sposób projektowany zapis odnieść do wyznawców Islamu mieszkających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ale mających przynależność do tożsamyh Związków państw obcych, bądź nie będących członkami żadnych z nich? Jako Mufti Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej reprezentuję go na zewnątrz, jak i opowiadam się za prawami całej

MUZULMAŃSKI ZWIĄZEK RELIGIJNY
W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
NAJWYŻSZE KOLEGIUM

Mufti Rzeczypospolitej Polskiej

społeczności muzułmańskiej, wszystkich wyznawców religii islamu. Wprowadzanie możliwości dokonywania uboju wyłącznie na potrzeby członków związku religijnego, którego sytuacja prawna jest uregulowana na terytorium RP wprowadza swoistą dyskryminację praw i wolności człowieka innych osób wyznania muzułmańskiego. Co więcej, już samo określenie „na potrzeby” wprowadza swoiste ograniczenie (prawdopodobnie ilości, czy częstotliwości) dokonywanych ubojów rytualnych w sposób w pełni niedookreślony. Czy ktokolwiek wyobraża sobie wprowadzenie ograniczeń w ilości produkcji żywności dla wyznawców religii dominujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej? Takie rozwiązanie wprowadza w pełni absurdalne założenia prowadzące de facto do reglamentowania żywności zgodnej z systemem Halal.

Kolejno, ograniczeniem praw i wolności religijnych jest prowadzenie zakazu (bez jakiegokolwiek wyjątku) w zakresie stosowania systemów krępiących bydło przez umieszczenie w odwrotnym położeniu lub w dowolnym innym nienaturalnym położeniu. Taki zakaz przeczy prawidłowemu i należytemu dokonywaniu uboju rytualnego. Mięso dozwolone, nadające się do spożycia dla osób wyznania muzułmańskiego, musi być zgodne z regułami *halal* tj. spełniać m.in. warunek zwrócenia zwierzęcia w trakcie uboju w kierunku modlitwy muzułmańskiej, czyli miasta Mekka, co na skutek projektowanego w ustawie nowelizującej zakazu będzie znacząco utrudnione bądź nawet uniemożliwione. Zwierzęta przeznaczone do uboju w systemie *halal* winny być czyste, zdrowie i bez wad na ciele, zaś istotą uboju religijnego jest „zarżnięcie” zwierzęcia jednym szybkim cięciem. Niezrozumiałe w tym kontekście zdaje się być uzasadnienie do projektu poselskiego ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt. W pkt IV uzasadnienia wprowadzanych zmian posłużono się bowiem badaniami naukowymi przeprowadzonymi w Wielkiej Brytanii (co istotne – na przełomie lat 2008 – 2010), z których wnioskuje się, że ubój bez ogłuszania dokonywany jest u owiec za pomocą 1 – 6 cięć, zaś u krów od 1 do 60. Niezrozumiałym i niedopuszczalnym jest w pełni w naszej ocenie wprowadzanie w polskim porządku prawnym zmian na podstawie badań naukowych przeprowadzonych ponad dekadę temu, a także obejmujących liczne kraje europejskie. Wyniki te zatem nie precyzują faktycznej sytuacji w Polsce. Kolejno, uzasadnienie projektu posługuje się sformułowaniem „naukowo wiarygodnych danych” jednakże niewiadomym jest jakich. Założenia ustawodawcy nie wynikają z analizy sytuacji w Polsce. Po raz wtóry wskazuję, iż w ocenie społeczności muzułmańskiej projektowane rozwiązania prowadzą de facto do obejścia wydanego przez Trybunał Konstytucyjny

MUZULMAŃSKI ZWIĄZEK RELIGIJNY
W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
NAJWYŻSZE KOLEGIUM

Mufti Rzeczypospolitej Polskiej

wyroku i zmierzają do ograniczenia praw i wolności obywatelskich, w tym wolności wyznania i są sprzeczne z art. 53 ust. 1, 2 i 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z art. 9 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Zapewnienie jedynie na pozór możliwości dokonywania uboju w szczególnych przypadkach przewidzianych w obrządkach religijnych z jednoczesnym ograniczeniem wyłącznie do członków związków wyznaniowych o prawnie uregulowanej sytuacji stanowi swoiste obejście uchwalonych przed laty przepisów i wypracowanego stanowiska – a na uzasadnienie proponowanych działań wskazano badania naukowe nie mające w zupełności odzwierciedlenia w obecnie obowiązującej sytuacji oraz sposobach dokonywania uboju bez ogłuszania.

Co więcej, Muzułmański Związek Religijny w RP nie tylko stoi na straży szeroko rozumianych wolności religijnych wyznawców Islamu i zrzesza jej członków, lecz także czuwa nad całym przebiegiem i produkowaniem żywności zgodnej z systemem *halal*. Muzułmański Związek Religijny w RP, jako jedyny podmiot w Polsce jest uprawniony do certyfikacji żywności jako zgodnej z regułami religii islamu. Zakłady produkcyjne chcące produkować żywność *halal* muszą przejść szczegółową procedurę kontrolną w zakresie dokonywanych ubojów, nie ma zatem możliwości, aby stosowane w nich procedury odbiegały od tych przyjętych na przestrzeni lat i zakładających jak najmniej stopień uciążliwości dla zwierząt z jednoczesnym pogodzeniem zasad prawidłowości uboju rytualnego. Projektowane obecnie przepisy zakładają zakaz produkcji mięsa zgodnego z systemem *halal* przez zakłady produkcyjne, albowiem nie stanowią one przecież członków związków religijnych. Prowadzi to do absurdalnej sytuacji – nie jest przecież możliwe, aby każdy członek Muzułmańskiego Związku Religijnego w RP, aby móc żywić się zgodnie z systemem *halal* miałby sam wyłącznie na własne potrzeby dokonywać uboju rytualnego. Obecnie projektowane rozwiązania nie precyzują w żaden sposób, w jaki sposób miałyby być dozwolone pozyskiwanie takiej żywności wyłącznie dla członków związków wyznaniowych. Autorzy projektu zdają się nie zauważać, że wyznawcy Islamu, a także zakłady produkcyjne żywności, zamiast wspierać lokalnych przedsiębiorców i wpływać na wzrost przemysłu i gospodarki państwowej zaczną masowo importować taką żywność z krajów obcych – gdzie ubój rytualny jest dozwolony. Co więcej, rządzący zdają się w zupełności nie zauważać, iż obecnie branża spożywcza została dotknięta drastycznym kryzysem w związku z panującą epidemią COVID-19, zaś wprowadzane obecnie w zaskakująco szybkim trybie zmiany spowodują pogłębienie tego kryzysu na wielu płaszczyznach.

MUZUŁMAŃSKI ZWIĄZEK RELIGIJNY
W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
NAJWYŻSZE KOLEGIUM

Mufti Rzeczypospolitej Polskiej

Mając na uwadze powyżej opisane argumenty oraz fakt, iż projektowane rozwiązania w sposób rażąco godzą w prawa i wolności człowieka i obywatela, naruszają wolność religijną wyznawców Islamu oraz mają na celu obejście ugruntowanego przez orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego stanowiska w sprawie dopuszczalności stosowania uboju rytualnego, zwracam się z wnioskiem o podjęcie działań zmierzających do odrzucenia projektu ustawy w kształcie uchwalonym przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

PRZEWODNICZĄCY
NAJWYŻSZEGO KOLEGIUM MUZUŁMAŃSKIEGO

Mufti Tomasz Miśkiewicz